

VERSCHILLEN TUSSEN NORMEN EN WAARDEN

Thema's	Normen en Waarden
Moeilijkheidsgraad	Medium
Leeftijd	14 - 20 jaar
Groeps grootte	6 tot 16 leerlingen
Soort activiteit	Brainstorm
Samenvatting	Aan de hand van een paar vragen gaan leerlingen nadenken over wat belangrijk is voor hun.
Doelstellingen	De leerlingen zullen zelf het verschil tussen normen en waarden ontdekken, maar ook de link tussen de 2 aan de hand van persoonlijke voorbeelden. Dit maakt deze 2 moeilijke concepten toegankelijk voor iedereen.
Voorbereiding	/
Materiaal	/

Instructies

Schrijf de woorden “normen” en “waarden” ieder op het uiterste einde van het bord. Vraag aan alle leerlingen om er de woorden bij te schrijven die er volgens hen bij passen. Ze mogen lijntjes en pijltjes tekenen om woorden met elkaar te verbinden.

Laat ze doorgaan tot alle nodige elementen van de definities op het bord staan. Geef ze eventueel een duwtje in de juiste richting wanneer het stroef loopt aan de hand van de achtergrondinformatie in bijlage.

Vraag aan de leerlingen of ze zelf nog waarden en normen kunnen bedenken hier in België, maar ook of ze nog ideeën hebben over normen en waarden die met de tijd veranderd zijn of waarden en normen die anders zijn in andere landen.

Achtergrond info:

Normen zijn gedragsregels die door een maatschappij als normaal en gebruikelijk worden beschouwd. Normen kunnen wetten zijn die voor iedereen in een land gelden, maar iedere gemeenschap in een maatschappij kan eigen specifieke normen hebben. **Normen kunnen positief (gebieden om iets te doen)** of negatief (**verbieden om iets te doen**) zijn.

In België is er bijvoorbeeld een wettelijke norm die ons verbiedt om iemand te doden. Veel verschillende religieuze gemeenschappen in België (katholieken, joden, moslims...) hebben een eigen norm die het verbiedt om iemand te doden al dan niet omwille van andere redenen. Heel concreet wil dit zeggen dat er een wet is die moord verbiedt maar christenen, joden en moslims hebben ook in hun heilige geschriften een verbod om te doden.

Normen bestaan ook uit **diverse gedragingen** uit het **dagelijkse leven** die we naleven **zonder erbij na te denken**: iemand een hand geven als je hem voor de eerste keer ontmoet, een kleine afstand houden in de lift of op de roltrap, iemand aankijken tijdens het spreken, je voeten vegen voor je ergens binnegaat, ...

Normen zorgen ervoor dat we ons **op een manier gedragen die sociaal aanvaardbaar** is. En sinds de mens nood heeft aan menselijk contact volgen we vrijwel allemaal deze regeltjes.

Waarden liggen dieper, en zijn terug te vinden op 2 niveaus: **het persoonlijke** en **het maatschappelijke**. Wanneer het merendeel van een maatschappij allemaal dezelfde waarden heeft, dan worden deze waarden ook gedeeld op het niveau van landen en soms zelfs continenten. Zo zijn **vrijheid, recht op vrije meningsuiting en democratie zeer westerse waarden, in Afrika en Zuidoost-Azië wordt dan weer meer belang gehecht aan veiligheid en recht op werk**. Natuurlijk zijn al deze waarden terug te vinden op alle continenten, maar niet overal wordt aan elk van deze waarden hetzelfde belang gehecht.

Iedere persoon heeft zijn eigen waarden en **rangschikt** die **in mate van belangrijkheid**. Deze waarden en hun rangschikking worden voor een deel bepaald door je omgeving. Ouders trachten bijvoorbeeld om bepaalde waarden door te geven aan hun kinderen. Tot we min of meer 14 jaar zijn, geloven we in de waarden van onze directe omgeving. Tijdens de puberteit worden deze waarden in vraag gesteld om uiteindelijk rond ons 21ste te weten welke waarden we individueel willen verdedigen.

Dezelfde waarden zijn **vaak** terug te vinden **in verschillende landen**, maar **het kleinste verschil in rangschikking in belangrijkheid** van deze waarden **kan ervoor zorgen dat deze waarden vertaald worden in andere normen**.

Een voorbeeld is de waarde vrije meningsuiting. Zowel de Verenigde Staten als Frankrijk beschouwen dit als een heel belangrijke waarde. En toch, in de VS is het niet verboden om de Amerikaanse vlag in brand te steken of om de president te beledigen. Als je dat in Frankrijk doet, krijg je een boete.

Maar zelfs in hetzelfde land zijn er soms botsingen tussen normen die voortvloeien uit waarden die gedeeld worden door heel de maatschappij.

Een voorbeeld daarvan is het recht op leven. Zelfs in een land als België, waar deze waarde door iedereen gedeeld wordt, zijn er vaak conflicten tussen de voor- en tegenstanders van abortus en euthanasie.

Een ander belangrijk verschil tussen normen en waarden is dat waarden vaak generaties lang **hetzelfde blijven**, terwijl **normen vlugger kunnen veranderen**.

Maar oorlogen, revoluties, hervormingen van institutionele of religieuze instanties, demografische veranderingen, technologische innovaties, ... gaan altijd gepaard met veranderingen van waarden. Zo zijn de waarden gelijkheid, vrijheid en democratie de meest belangrijke waarden in westers Europa sinds de Engelse en Franse Revolutie in de 17e en 18e eeuw.

Normen daarentegen veranderen veel vlugger. Zo was het nog niet zolang geleden totaal ondenkbaar dat een vrouw een broek zou dragen, dat mensen zouden kunnen scheiden of dat mensen zouden samenwonen zonder eerst getrouwd te zijn.

Nabespreking en evaluatie

Vraag aan de leerlingen of ze vandaag iets geleerd hebben over zichzelf, of ze verrast waren over sommige topics en of ze denken dat elkaar beter leren kennen bijdraagt tot meer verdraagzaam zijn. Ga het rondje af en iedereen mag zijn gevoel over de voorbije 2 uren meegeven (eventueel met praatplaatjes).

Suggesties voor opvolging

Activiteit De Mondriaan

Tips voor de begeleider

- Laat de jongeren zelf zoveel mogelijk hun verhaal doen. Stel vragen maar geef daarom niet altijd het antwoord meteen.
- Stiltes zijn ok!
- Stel samen regels op aan het begin van iedere activiteit.

